

Public Policy Brief

No. 132, 2014

Πόσο φτωχή είναι η Τουρκία και τι μπορεί να γίνει

Των Ajit Zacharias, Thomas Masterson και Emel Memiş

Εισαγωγή

Οι τυποποιημένες μετρήσεις της φτώχειας, συμπεριλαμβανομένου του επίσημου τρόπου μέτρησης που χρησιμοποιείται για την Τουρκία, αγνοούν το γεγονός ότι η μη αμειβόμενη οικιακή εργασία συμβάλλει στην εκπλήρωση των υλικών αναγκών και των επιθυμιών που είναι απαραίτητες για την επίτευξη ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης. Στην πραγματικότητα, οι τυποποιημένες μετρήσεις της φτώχειας υποθέτουν ότι όλα τα νοικοκυριά έχουν αρκετό χρόνο για να καλύψουν επαρκώς τις ανάγκες των μελών τους, συμπεριλαμβανομένης και της φροντίδας των παιδιών. Όμως, για πολλούς λόγους, ορισμένα νοικοκυριά δεν έχουν αρκετό χρόνο και αντιμετωπίζουν συνεπώς «ελλείμματα χρόνου». Αν ένα νοικοκυριό που βιώνει «έλλειμμα χρόνου» δεν μπορεί να το καλύψει οικονομικά με την αγορά υποκατάστατων (π.χ., με την πρόσληψη ενός φορέα παροχής φροντίδας), το επίσημο όριο της φτώχειας υποτιμά τους βασικούς όρους αυτού του νοικοκυριού για την επίτευξη ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης. Επιπλέον, τα «ελλείμματα χρόνου» συνιστούν μια μορφή στέρησης, ειδικά όταν λαμβάνουν χώρα σε συνδυασμό με άλλα είδη κοινωνικών και οικονομικών μειονεκτημάτων που αντιμετωπίζουν τα άτομα από τα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα.

Ο Ajit Zacharias είναι ανώτατος μελετητής και διευθυντής του προγράμματος «Κατανομή Εισοδήματος και Πλούτου» στο Levy Institute. Ο Thomas Masterson είναι διευθυντής του εφαρμοσμένου micro modeling στο Levy Institute. Η Emel Memiş είναι ερευνήτρια στο πρόγραμμα «Ισότητα των Φύλων και η Οικονομία» στο Levy Institute. © Levy Economics Institute of Bard College

Πιστεύουμε ότι η αξιολόγηση της πολιτικής ατζέντας, καθώς και η κατάσταση των οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα στην Τουρκία, δεν θα πρέπει να γίνεται αποκλειστικά με βάση το επίσημο όριο της φτώχειας. Για το σκοπό αυτό, έχουμε αναπτύξει το Μέτρο Φτώχειας Χρόνου και Κατανάλωσης του Levy Institute (LIMTCP), ένα διδιάστατο μέτρο που λαμβάνει υπόψη τόσο τις καταναλωτικές δαπάνες όσο και το χρόνο που απαιτείται από τα νοικοκυριά για την επίτευξη ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης. Τα αποτελέσματά μας υπογραμμίζουν τις διασυνδέσεις μεταξύ των τριών προκλήσεων που αντιμετωπίζει σήμερα η τουρκική οικονομία: την ανάγκη η ανάπτυξη να μην είναι άεργη, την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό, και την αντιμετώπιση του αυξανόμενου ελλείμματος στον τομέα των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας. Στην παρούσα εργασία δεν παρουσιάζουμε ένα σύνολο λεπτομερών προτάσεων πολιτικής για τη μείωση της φτώχειας με βάση το LIMTCP. Αρχικά, επισημαίνουμε την υποτίμηση του εύρους και του βάθους της φτώχειας στην Τουρκία και, στη συνέχεια, παρέχουμε ένα πλαίσιο για την αξιολόγηση και το σχεδιασμό στρατηγικής πολιτικής και προσδιορίζουμε τους περιορισμούς των σημερινών πρωτοβουλιών της τουρκικής κυβέρνησης. Τέλος, προβαίνουμε σε γενικές συστάσεις για τη βελτίωση αυτών των πρωτοβουλιών, με έμφαση την αντιμετώπιση των τυφλών σημείων που δημιουργούνται από την παραμέληση του προβλήματος που αφορά το έλλειμμα χρόνου.

Το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης το 2008 έφερε στην πρώτη γραμμή το ζήτημα της καταπολέμησης της φτώχειας σε πολλές χώρες στον κόσμο, συμπεριλαμβανομένης της Τουρκίας. Πριν από την κρίση, από τις αρχές μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 2000, η οικονομία αναπτυσσόταν με σχετικά υψηλούς ρυθμούς αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ, αλλά η πιο πρόσφατη περίοδος έχει χαρακτηριστεί ως μία περίοδος «άεργης» ανάπτυξης, με την αύξηση της απασχόλησης να υστερεί σημαντικά έναντι της αύξησης της παραγωγής. Τα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης στην Τουρκία (στο 48%, όταν ο μέσος όρος στις χώρες του ΟΟΣΑ είναι στο 66%), το εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό της χώρας (στο 31%, που είναι πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ), καθώς και τα υψηλά επίπεδα εισοδηματικής ανισότητας και οικονομικής ευπάθειας—τα οποία συνδέονται με τη φτώχεια—φαίνεται να αποτελούν διαρθρωτικές και επίμονες πτυχές της πρόσφατης φάσης της οικονομικής ανάπτυξης στην Τουρκία. Μέχρι πρόσφατα, η εισοδηματική ανισότητα και η φτώχεια δεν βρίσκονταν ψηλά στην πολιτική ατζέντα της Τουρκίας. Λόγω της αντίληψης ότι η οικονομική επέκταση θα ενίσχυε την μείωση της φτώχειας, οι πολιτικές έχουν επικεντρωθεί σχεδόν αποκλειστικά στην αύξηση της ανάπτυξης. Στην πραγματικότητα, πίσω από αυτή την αντίληψη φαίνεται να βρίσκονται οι πρωτοβουλίες των τελευταίων ετών για την προώθηση της απασχόλησης των γυναικών με σκοπό την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Το έγγραφο εργασίας του τουρκικού Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για την Στρατηγική Εθνική Απασχόληση για την περίοδο 2012-23 είχε ως στόχο συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό για το 2023 το 35%, το οποίο στη συνέχεια αναθεωρήθηκε και αυξήθηκε στο 38% (KEIG 2013). Οι μη απασχολούμενες γυναίκες θεωρούνται ότι αποτελούν έναν ανεκμετάλλευτο πόρο, που μπορεί να κινητοποιηθεί προκειμένου να συμβάλει στην τροφοδότηση της οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό δείχνει με παραδειγματικό τρόπο και η υιοθέτηση, το 2013, του

συνθήματος «Γυναικεία απασχόληση, η νέα δυναμική της τουρκικής οικονομίας», από το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικών Πολιτικών.

Στο πλαίσιο της τρέχουσας πολιτικής ατζέντας, τα ευρήματά μας από τη χρήση του LIMTCP, τονίζουν τη δυνατότητα που διαθέτουν για την επίτευξη περιεκτικής οικονομικής ανάπτυξης οι προσεκτικά σχεδιασμένες πολιτικές για την αντιμετώπιση της φτώχειας με επίκεντρο την απασχόληση—με την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω πολιτικές συνοδεύονται από την παροχή επαρκών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικής φροντίδας. Αυτό το σημείο είναι ζωτικής σημασίας. Μια προσέγγιση για την ανακούφιση της φτώχειας, η οποία επικεντρώνεται μόνο στην απασχόληση, θα αποτύχει. Η διπλή μέτρηση της φτώχειας χρόνου και καταναλωτικής φτώχειας που επιχειρήσαμε, αποκαλύπτει ότι, για τα περισσότερα άτομα, η εξασφάλιση αμειβόμενης απασχόλησης δεν οδηγεί αυτομάτως σε έξοδο από τη φτώχεια: δεδομένων των ρυθμίσεων που επικρατούν στην αγορά εργασίας, το 2006 σχεδόν το 75% του συνόλου των φτωχών νοικοκυριών θα παρέμενε φτωχό ακόμη και αν όλα τα απασχολήσιμα μέλη του νοικοκυριού είχαν εξασφαλίσει αμειβόμενη απασχόληση. Η προώθηση της απασχόλησης πρέπει να συνδυαστεί με μεγαλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, εκτεταμένη κάλυψη κοινωνικής πρόνοιας και επίπεδα παροχών, αύξηση του κατώτατου ημερομισθίου και εφαρμογή (ή μείωση) των ορίων για τις ώρες εργασίας.

1 . Μεθοδολογία

Το μοντέλο μας βασίζεται σε προηγούμενα μοντέλα που ενσωματώνουν χρονικούς περιορισμούς στην έννοια και τη μέτρηση της φτώχειας (Vickery 1977, Harvey και Mukhopadhyay 2007). Η βασική διαφορά μεταξύ της δικής μας προσέγγισης και άλλων προσεγγίσεων είναι ότι η δική μας προσέγγιση λαμβάνει ρητά υπόψη τις ανισότητες στην κατανομή του χρόνου εντός των νοικοκυριών και δεν βασίζεται στο πρότυπο της νεοκλασικής θεωρίας όσον αφορά την κατανομή του χρόνου. (Μια λεπτομερής σύγκριση των εναλλακτικών προσεγγίσεων παρουσιάζεται στο Zacharias 2011).

Ως πρώτο βήμα, εντοπίζουμε το όριο της φτώχειας χρόνου για την οικιακή εργασία. Το όριο αυτό ορίζεται ως ο χρόνος που πρέπει να αφιερώσει ένα νοικοκυριό με καταναλωτικές δαπάνες που βρίσκονται κοντά στο επίσημο όριο της φτώχειας για οικιακή εργασία προκειμένου να επιβιώσει. Ως δεύτερο βήμα, εντοπίζουμε κατά πόσον κάθε νοικοκυριό διαθέτει ενήλικα μέλη με επαρκή χρόνο να ανταποκριθούν στις προϋποθέσεις της φτώχειας χρόνου. Για το σκοπό αυτό, αξιολογήσαμε τα ελλείμματα χρόνου για άτομα ηλικίας 18 έως 70 ετών.

Για την εκτίμηση του ελλείμματος χρόνου, ξεκινήσαμε με μια λογιστική ταυτότητα: ο σταθερός συνολικός αριθμός των ωρών που είναι διαθέσιμος για κάθε άτομο (δηλαδή, 24 ώρες την ημέρα ή 168 ώρες την εβδομάδα) ισούται με το άθροισμα του χρόνου που δαπανάται για τις δραστηριότητες δημιουργίας εισοδήματος, οικιακής εργασίας, προσωπικής συντήρησης, μη υποκατάσταση οικιακή εργασία και οτιδήποτε άλλο (π.χ. , εθελοντική εργασία, παρακολούθηση τηλεόρασης και ούτω καθεξής). Στη συνέχεια, ορίζουμε τον δεσμευτικό χρόνο του κάθε ατόμου ως το άθροισμα των (1) απαιτούμενων

εβδομαδιαίων ωρών προσωπικής συντήρησης και μη υποκατάστατης οικιακής παραγωγής, (2) των απαιτούμενων εβδομαδιαίων ωρών της οικιακής εργασίας, και (3) τις πραγματικές εβδομαδιαίες ώρες που ξοδεύει το άτομο για την παραγωγή εισοδήματος. Ένα άτομο πάσχει από έλλειμμα χρόνου αν ο δεσμευτικός του χρόνος είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των ωρών σε μια εβδομάδα.

Αυτά τα βήματα μας δίνουν επαρκείς πληροφορίες για την εκτίμηση των ελλειμμάτων χρόνου σε ατομικό επίπεδο. Η αξία του ελλείμματος χρόνου σε επίπεδο νοικοκυριών μπορεί στη συνέχεια να αντληθεί με ένα απλό τρόπο, ουσιαστικά από την άθροιση των ελλειμμάτων χρόνου των ατόμων στο νοικοκυριό. Έχουμε ορίσει ένα νοικοκυριό ως φτωχό αναφορικά με το έλλειμμα χρόνου σε περίπτωση που ένα τουλάχιστον μέλος του νοικοκυριού αντιμετωπίζει έλλειμμα χρόνου.

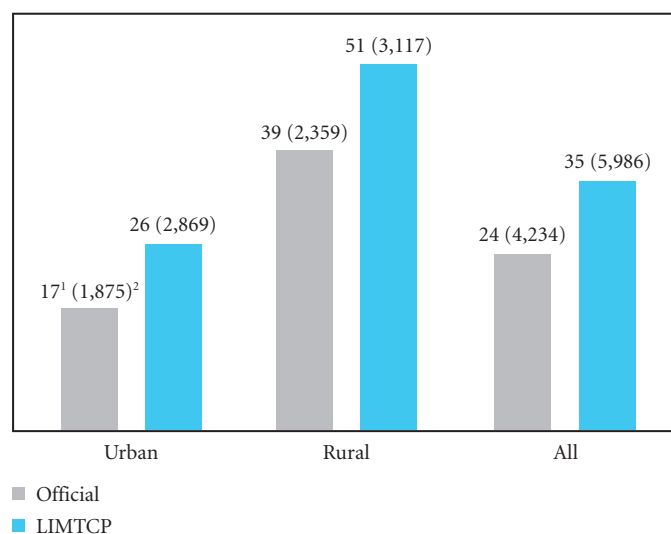
Μετά τον προσδιορισμό του ελλείμματος χρόνου, ελέγξαμε να δούμε αν τα ελλείμματα χρόνου προκαλούσαν φτώχεια. Προκειμένου να το πετύχουμε αυτό, τροποποιήσαμε το επίσημο όριο με την προσθήκη της χρηματικής αξίας του ελλείμματος χρόνου των νοικοκυριών. Υποθέσαμε ότι η ωριαία αξία του ελλείμματος χρόνου ήταν ίση με το μέσο ωρομίσθιο των οικιακών βοηθών, μια υπόθεση που εφαρμόζεται ευρέως στην επιστημονική έρευνα σχετικά με την αποτίμηση της οικιακής εργασίας. Τόσο το επίσημο όριο της φτώχειας όσο και το όριο της φτώχειας προσαρμοσμένο με βάση την αξία του ελλείμματος χρόνου συγκρίθηκαν με ένα μέτρο καταναλωτικών δαπανών των νοικοκυριών προκειμένου να καθοριστεί η κατάσταση της φτώχειας. Όλες οι εκτιμήσεις από τη μελέτη μας είναι για το έτος 2006.

2. Φτώχεια χρόνου και καταναλωτική φτώχεια στην Τουρκία: Βασικά Ευρήματα

2.1 Κρυφή φτώχεια

Η αναθεώρηση του ορίου της φτώχειας προκειμένου να ληφθεί υπόψη το έλλειμμα χρόνου δεν θα έχει καμία επίπτωση στη μέτρηση του ποσοστού της φτώχειας αν κανένα από τα επίσημα μη φτωχά νοικοκυριά δεν ήταν επιρρεπής στη φτώχεια χρόνου. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Το 2006, σχεδόν το 45% των νοικοκυριών που ήταν επισήμως μη φτωχά ήταν φτωχά από την άποψη της έλλειψης χρόνου. Από αυτά, το 30% είχε καταναλωτικές δαπάνες που ήταν κάτω από το όριο της φτώχειας του LIMTCP (το επίσημο όριο προσαρμοσμένο στην χρηματική αξία του ελλείμματος χρόνου). Ο συνδυασμός αυτών των δύο παραγόντων παρήγαγε ένα σημαντικό χάσμα μεταξύ του επίσημου ορίου της φτώχειας και του LIMTCP για τα νοικοκυριά και τα άτομα (Σχήμα 1 και Πίνακας 1).

Figure 1 Incidence of Consumption Poverty: Official vs. LIMTCP

¹ Percentage of all households

² Number of poor households (in thousands)

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Table 1 Poverty of individuals: Official vs. LIMTCP

	Rate (in percent)			Number (in thousands)		
	Official	LIMTCP	Hidden Poor	Official	LIMTCP	Hidden Poor
Turkey	30	40	11	21,406	29,035	7,629
Men	24	35	11	5,342	7,670	2,328
Women	26	36	10	6,243	8,722	2,480
Children	38	49	11	9,822	12,643	2,822
Urban	20	30	10	9,225	13,546	4,320
Men	16	26	9	2,295	3,582	1,287
Women	17	26	9	2,667	4,030	1,363
Children	27	38	11	4,263	5,934	1,670
Rural	45	58	12	12,181	15,490	3,309
Men	38	51	13	3,047	4,088	1,041
Women	40	53	13	3,576	4,692	1,116
Children	56	67	12	5,558	6,710	1,152

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Λαμβάνοντας υπόψη τα ελλείμματα χρόνου, το συνολικό ποσοστό φτώχειας των οικογενειών ανερχόταν στο 35%. Σε αντίθεση, το επίσημο ποσοστό φτώχειας ήταν «μόνο» 24%. Η διαφορά σημαίνει ότι περίπου 1,8 εκατομμύρια νοικοκυριά (ή 7,6

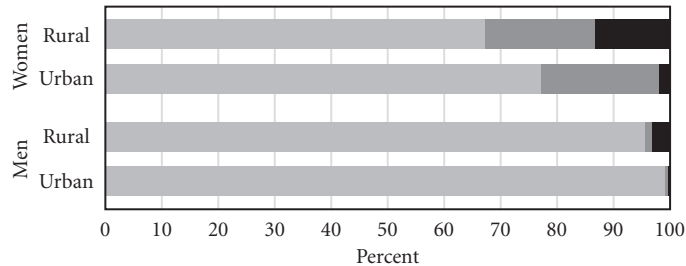
εκατομμύρια άτομα) είχαν ταξινομηθεί εσφαλμένα ως μη φτωχά από το επίσημο μέτρο της φτώχειας. Αναφερόμαστε σε αυτά τα νοικοκυριά ως τους «κρυφούς φτωχούς». Για τις αστικές περιοχές, το επίσημο ποσοστό φτώχειας ήταν 17% ενώ το ποσοστό φτώχειας με βάση το LIMTCP ανερχόταν στο 26%, με ένα εκατομμύριο επιπλέον νοικοκυριά να είναι φτωχά. Στις αγροτικές περιοχές, 800 χιλιάδες επιπλέον νοικοκυριά βρέθηκαν να είναι φτωχά, αντιπροσωπεύοντας ένα ποσοστό φτώχειας της τάξης του 51% σε σύγκριση με το επίσημο ποσοστό φτώχειας του 39%. Ο αριθμός των φτωχών νοικοκυριών αυξήθηκε κατά 53% και 31%, αντίστοιχα, σε αστικές και αγροτικές περιοχές, όταν ελήφθησαν υπόψη τα ελλείμματα χρόνου. Για τη χώρα στο σύνολό της, η αύξηση ήταν της τάξης του 41%.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ελλείμματα χρόνου επηρέασαν επίσης το μετρήσιμο μέγεθος των ανικανοποίητων καταναλωτικών αναγκών. Το «έλλειμμα κατανάλωσης» υπολογίζεται από την αφαίρεση της πραγματικής καταναλωτικής δαπάνης από το όριο της φτώχειας. Λίγο πάνω από τα μισά από τα επίσημα φτωχά νοικοκυριά υπέφεραν από έλλειμμα χρόνου, και βρήκαμε ότι το πραγματικό καταναλωτικό τους έλλειμμα ήταν 2,4 φορές μεγαλύτερο από την επίσημη εκτίμηση. Έτσι, το επίσημο μέτρο υποτιμά κατάφωρα τις ανεκπλήρωτες ανάγκες κατανάλωσης αυτών των νοικοκυριών. Οι εκτιμήσεις μας για το σύνολο των φτωχών νοικοκυριών (δηλαδή, επίσημα φτωχά νοικοκυριά συν κρυφή φτώχεια) έδειξαν ότι το μέσο έλλειμμα με βάση το LIMTCP ήταν 1,6 και 1,8 φορές υψηλότερο από το επίσημο έλλειμμα για τις αστικές και αγροτικές περιοχές, αντίστοιχα.

2.2 Η έκταση και το είδος της φτώχειας χρόνου

Ο πιο κοινός τύπος του ελλείμματος χρόνου εμφανίζεται εξαιτίας του γεγονότος ότι οι ώρες εργασίας υπερβαίνουν το διαθέσιμο χρόνο που απαιτείται για την προσωπική φροντίδα και την οικιακή εργασία («δέσμευση χρόνου για απασχόληση»). Ωστόσο, στο πλαίσιο μας, τα ελλείμματα χρόνου μπορεί να προκληθούν ακόμη και προτού ληφθούν υπόψη οι ώρες απασχόλησης λόγω των υπερβολικών υποχρεώσεων γύρω από την οικιακή εργασία («δέσμευση χρόνου για οικιακή εργασία»). Η τυπική προσέγγιση για τη μέτρηση της φτώχειας χρόνου δεν λαμβάνει υπόψη αυτή την πηγή του ελλείμματος χρόνου και επικεντρώνεται εξ ολοκλήρου στη δέσμευση χρόνου για απασχόληση. Η δέσμευση χρόνου για οικιακή εργασία μπορεί να είναι το αποτέλεσμα μιας ιδιαίτερα άνισης κατανομής της οικιακής εργασίας ή υπέρμετρων υψηλών απαιτήσεων για οικιακή εργασία ή ένας συνδυασμός και των δύο. Τέλος, ορισμένα άτομα πάσχουν και από τα δύο είδη της φτώχειας χρόνου («διπλή δέσμευση χρόνου»).

Figure 2 Type of Time Poverty, by Sex and Location (percent distribution and the number of time-poor persons, in millions)

	Men		Women	
	Urban	Rural	Urban	Rural
■ Employment time-bind	3.57	1.73	1.42	1.78
■ Housework time-bind	0.01	0.02	0.38	0.52
■ Double time-bind	0.02	0.06	0.04	0.36

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Ενώ η δέσμευση χρόνου για απασχόληση είναι το κυρίαρχο είδος της φτώχειας χρόνου, η δέσμευση χρόνου για οικιακή εργασία είναι επίσης μια σημαντική πηγή: από τα σχεδόν 10 εκατομμύρια άτομα που υποφέρουν από φτώχεια χρόνου, σχεδόν ένα εκατομμύριο αντιμετώπιζε το πρόβλημα της δέσμευσης χρόνου για οικιακή εργασία (Σχήμα 2). Αυτό σημαίνει, δηλαδή, ότι τα συμβατικά μέτρα της φτώχειας χρόνου δεν θα είχαν συμπεριλάβει στις τάξεις των ατόμων που υποφέρουν από φτώχεια χρόνου περίπου ένα εκατομμύριο άτομα και τα χαρακτήριζαν ως μη φτωχά όσον αφορά τη διαθεσιμότητα χρόνου. Η κρυφή φτώχεια χρόνου αφορούσε σχεδόν εξ ολοκλήρου τις γυναίκες, κάτι που δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη δεδομένου του καταμερισμού της οικιακής εργασίας μεταξύ των φύλων. Οι γυναίκες της υπαίθρου στην Τουρκία φαίνεται να είναι πολύ πιο ευάλωτες στη διπλή δέσμευση χρόνου από τους άνδρες ή τις γυναίκες στις αστικές περιοχές. Περίπου το 14% των γυναικών της υπαίθρου απασχολούνταν σε αμειβόμενη δραστηριότητα εργασίας, ακόμη κι αν αντιμετώπιζαν φτώχεια χρόνου αποτέλεσμα των υψηλών απαιτήσεων της οικιακής παραγωγής.

Table 2 Time Poverty Rates of Adults, by Sex and Poverty Status

			All	Employed
Turkey	Nonpoor	Men	21	29
		Women	12	48
	Poor	Men	34	42
		Women	32	68
Urban	Nonpoor	Men	21	29
		Women	11	48
	Poor	Men	33	42
		Women	21	68
Rural	Nonpoor	Men	19	24
		Women	18	42
	Poor	Men	29	34
		Women	44	67

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Δεδομένου ότι η κύρια πηγή των ελλειμμάτων χρόνου προκύπτει με τη μορφή της δέσμευσης χρόνου για απασχόληση, θα ήταν φυσικό να αναμένουμε ότι το απασχολούμενο ποσοστό του πληθυσμού θα έχει υψηλότερα ποσοστά φτώχειας χρόνου από το μη απασχολούμενο. Επιπλέον, τα ποσοστά φτώχειας χρόνου αναμένεται να εμφανίζουν σημαντικές διαφορές ανάλογα με το φύλο, την τοποθεσία (αστική έναντι αγροτικής περιοχής), και την κατάσταση της φτώχειας του νοικοκυριού. Στο πλαίσιο αυτό, εμφανίζονται τρία κύρια ευρήματα (Πίνακας 2). Πρώτον, τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας χρόνου εμφανίζονται μεταξύ των φτωχών απασχολούμενων γυναικών, που, παραδόξως, δεν εμφανίζουν καμία τάση ανισότητας μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Δεύτερον, η ανισότητα των φύλων στη φτώχεια χρόνου διαφέρει σημαντικά ανάλογα με την τοποθεσία και την κατάσταση της φτώχειας. Και στις δύο πλευρές του ορίου καταναλωτικής φτώχειας, οι άνδρες έχουν υψηλότερα ποσοστά φτώχειας χρόνου από τις γυναίκες στις αστικές περιοχές. Από την άλλη πλευρά, στις αγροτικές περιοχές, τα ποσοστά φτώχειας χρόνου ανάμεσα στους μη φτωχούς είναι παρόμοια για τους άνδρες και τις γυναίκες, ενώ ανάμεσα στους φτωχούς το ποσοστό φτώχειας χρόνου για τις γυναίκες είναι στην πραγματικότητα υψηλότερο από ό, τι για τους άνδρες. Τρίτον, τα καταναλωτικά φτωχά άτομα έχουν υψηλότερα ποσοστά φτώχειας χρόνου από τα καταναλωτικά μη φτωχά άτομα. Τόσο στις αγροτικές όσο και στις αστικές περιοχές, οι φτωχοί άνδρες και οι φτωχές γυναίκες έχουν σημαντικά υψηλότερα ποσοστά φτώχειας χρόνου από ό, τι οι μη φτωχοί ομολογοί τους.

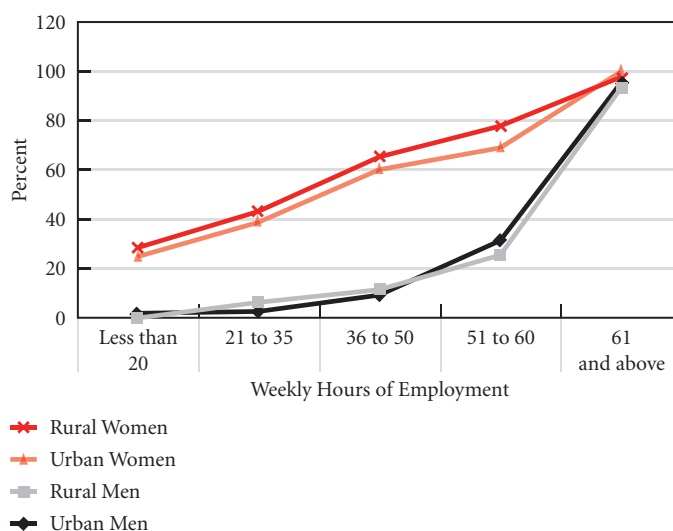
2.3 Ώρες απασχόλησης, ελλείμματα χρόνου και εισοδήματα

Το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος (περίπου το 90%) των φτωχών ατόμων αναφορικά με τη διαθεσιμότητα του χρόνου είναι απασχολούμενο. Όπως θα περίμενε κανείς, τα

ποσοστά του χρόνου φτώχειας αυξάνουν τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες, καθώς αυξάνονται οι εβδομαδιαίες ώρες απασχόλησης (Σχήμα 3). Όμως, το χάσμα των φύλων είναι ορατό σε κάθε φάσμα ωρών εργασίας, με εξαίρεση εκείνου στο υψηλότερο επίπεδο (61 ή περισσότερες ώρες), όπου η φτώχεια χρόνου είναι σχεδόν καθολική. Για τη χώρα στο σύνολό της, από αυτούς που εργάστηκαν με μερική απασχόληση (λιγότερο από 35 ώρες την εβδομάδα), το 4% των ανδρών βίωνε φτώχεια χρόνου σε σύγκριση με το 37% των γυναικών. Η διαφορά είναι επίσης αρκετά μεγάλη, σε 33 ποσοστιαίες μονάδες (37% των ανδρών έναντι 70% των γυναικών), μεταξύ των εργαζομένων με πλήρη απασχόληση. Ο μεγαλύτερος όγκος των εργαζομένων ανδρών και γυναικών (λίγο πάνω από το 40%) ήταν στην κατηγορία αυτών που εργάζονταν από 36 μέχρι 50 ώρες την εβδομάδα. Εδώ, το ποσοστό της φτώχειας χρόνου μεταξύ των γυναικών ήταν 6,1 φορές υψηλότερο από το ποσοστό των ανδρών.

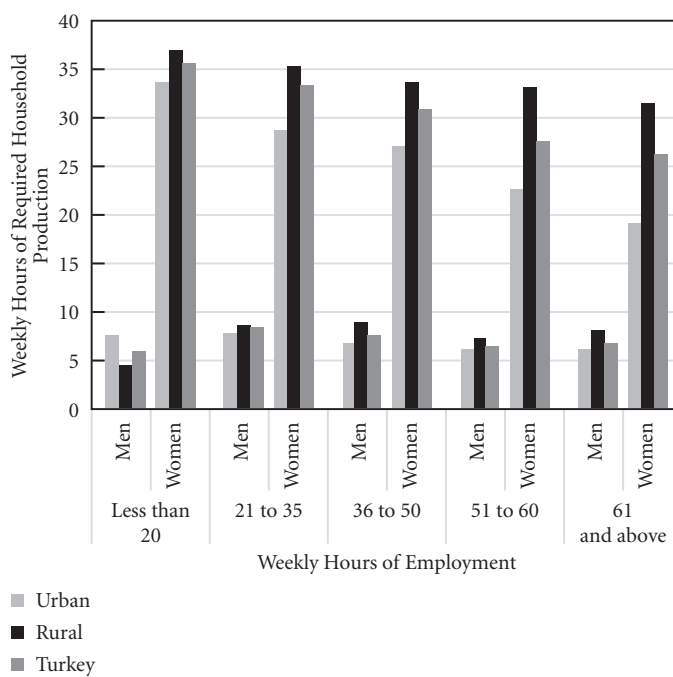
Μια ομάδα ανθρώπων θα μπορούσε να έχει υψηλότερο ποσοστό φτώχειας χρόνου έναντι κάποιας άλλης ομάδας λόγω της διαφοράς των ωρών που απαιτούνται για οικιακή εργασία (π.χ., άτομα με περισσότερες ώρες εργασίας μπορεί να έχουν ένα υψηλότερο ποσοστό φτώχειας χρόνου αν έχουν επίσης περισσότερες ώρες οικιακής εργασίας από ό, τι τα άτομα με λιγότερες ώρες απασχόλησης). Ωστόσο, αυτό δεν φαίνεται να συμβαίνει: οι περισσότερες ώρες απασχόλησης, όχι ο περισσότερος χρόνος αφιερωμένος στις δουλειές του σπιτιού, βρίσκονται πίσω από τη θετική συσχέτιση μεταξύ των ωρών απασχόλησης και τα ποσοστά φτώχειας χρόνου. Από την άλλη πλευρά, η ανισότητα των φύλων στη συχνότητα εμφάνισης της φτώχειας χρόνου σε κάθε φάσμα ωρών απασχόλησης συνοδευόταν από μια έντονη διαφορά στις ώρες που απαιτούνται για οικιακή εργασία (Σχήμα 4). Ο μέσος όρος ωρών οικιακής εργασίας για τις εργαζόμενες γυναίκες ανερχόταν στις 31 ώρες την εβδομάδα, σε σύγκριση με επτά ώρες για τους εργαζόμενους άνδρες.

Figure 3 Incidence of Time Poverty, by Weekly Hours of Employment and Sex (in percent)

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Figure 4 Weekly Hours of Required Household Production, by Sex and Weekly Hours of Employment

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Table 3 Median Values of the Ratio of the Monetized Value of Time Deficit to Earnings, by Sex and Earnings Quintile (in percent)

	Urban Men	Urban Women	Rural Men	Rural Women
Bottom	116	234	64	195
Second	43	73	26	80
Middle	28	45	16	44
Fourth	21	40	14	31
Top	12	22	5	23

Note: National earnings quintiles were calculated using the data on all employed persons with positive earnings. However, estimates shown in the table were computed using data on all employed persons.

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Ο αντίκτυπος που μπορεί να έχουν τα ελλείμματα χρόνου στην κατάσταση της καταναλωτικής φτώχειας για τα άτομα με χαμηλά εισοδήματα και τις οικογένειές τους μπορεί να διαπιστωθεί εξετάζοντας την αναλογία της χρηματικής αξίας του ελλείμματος χρόνου με τις αποδοχές, εκφρασμένη σε ποσοστιαίες μονάδες. Διαπιστώσαμε ότι στο κατώτερο πεμπτημόριο εισοδήματος, η μέση αξία της αναλογίας για τις γυναίκες των αγροτικών και αστικών περιοχών, καθώς και για τους άνδρες στις αστικές περιοχές, ήταν μεγαλύτερη από το 100% (Πίνακας 3). Με άλλα λόγια, ο μέσος εργαζόμενος από οποιαδήποτε από αυτές τις ομάδες δεν θα είναι σε θέση να αντισταθμίσει το έλλειμμα χρόνου με τις αποδοχές τους και, προκειμένου να εξορκίσει τη φτώχεια χρόνου, θα πρέπει να αντλήσει εισόδημα από άλλες πηγές των νοικοκυριών, αν φυσικά είναι διαθέσιμο. Ακόμη και η μέση εργαζόμενη γυναίκα με αποδοχές «μεσαίας τάξης» (δηλαδή, αποδοχές στο μέσο πεμπτημόριο) θα πρέπει να ξοδέψει σχεδόν το 45% των εσόδων της για την αγορά υποκατάστατων προκειμένου να αποφευχθεί η φτώχεια χρόνου. Η αναλογία του ελλείμματος χρόνου προς τις απολαβές ήταν σταθερά υψηλότερη για τις γυναίκες από τους άνδρες, γεγονός που αντικατοπτρίζει τη διαφορά των δύο φύλων στα ελλείμματα χρόνου και στις απολαβές.

2.4 Καθεστώς απασχόλησης, καταναλωτική φτώχεια και φτώχεια χρόνου

Σε σύγκριση με τις χώρες του ΟΟΣΑ, μια αξιοσημείωτη πτυχή της απασχόλησης των γυναικών στην Τουρκία είναι το υψηλό ποσοστό των εργαζομένων γυναικών που εμπίπτουν στην κατηγορία των «μη αμειβόμενων μελών οικογενείας»: το 2006, το έτος που καλύπτεται από τη μελέτη μας, το 42% του συνόλου των απασχολούμενων γυναικών κατείχε αυτή την ιδιότητα σε σύγκριση με το 5% του συνόλου των απασχολούμενων ανδρών. Πάνω από το 90% του συνόλου των μη αμειβόμενων γυναικών μελών οικογενείας ζούσε σε αγροτικές περιοχές, που αντανακλά το γεγονός ότι η θέση απασχόλησης που είχαν θα ήταν κατά πάσα πιθανότητα στο οικογενειακό αγρόκτημα ή σε μια μικρή οικογενειακή επιχείρηση. Το επόμενο μεγαλύτερο ποσοστό των μισθωτών γυναικών εντοπίστηκε στην κατηγορία των κανονικών μισθωτών: 33% του συνόλου των απασχολούμενων γυναικών έναντι 55% όλων των απασχολούμενων

ανδρών. Σε αντίθεση με την κατάσταση των μη αμειβόμενων γυναικών μελών οικογενείας, οι περισσότερες γυναίκες στην κατηγορία της μισθωτής απασχόλησης (82%) ζούσαν σε αστικές περιοχές. Οι αυτοαπασχολούμενες γυναίκες αποτελούσαν το 14% του συνόλου των απασχολούμενων γυναικών (σε σύγκριση με το 24% του συνόλου των απασχολούμενων ανδρών) και τα άτομα με περιστασιακά εισοδήματα αποτελούσαν περίπου το ίδιο ποσοστό απασχολούμενων ανδρών και γυναικών (10%).

Table 4 Poverty Rates of Employed Persons, by Employment Status (in percent): Official vs. LIMTCP

All	Official	LIMTCP	Hidden Poor
Wage/salary earner	14	26	12
Casual wage earner	45	60	15
Self-employed	36	54	18
Unpaid family worker	46	67	21
All persons	26	41	15
Men			
Wage/salary earner	15	25	10
Casual wage earner	50	62	12
Self-employed	35	54	18
Unpaid family worker	44	61	17
All men	25	37	12
Women			
Wage/salary earner	9	29	20
Casual wage earner	32	56	23
Self-employed	37	56	18
Unpaid family worker	47	69	23
All women	31	53	21

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Όσον αφορά τα ποσοστά καταναλωτικής φτώχειας όλων των εργαζομένων με καθεστώς απασχόλησης, φαίνεται ότι οι επίσημες μετρήσεις και αυτές με βάση το LIMTCP, οδηγούν στην ίδια κατάταξη: το χαμηλότερο ποσοστό φτώχειας εντοπίζεται ανάμεσα στους τακτικούς μισθωτούς, στη συνέχεια ανάμεσα στους αυτοαπασχολούμενους, τους περιστασιακά μισθωτούς και στα μη αμειβόμενα μέλη οικογενείας (Πίνακας 4). Ωστόσο, η λογιστική των ελλειμμάτων χρόνου παράγει μερικές ενδιαφέρουσες αλλαγές στην ανισότητα των φύλων στα ποσοστά φτώχειας. Ακόμη πιο εντυπωσιακή είναι η αλλαγή ανάμεσα στους τακτικούς μισθωτούς: το επίσημο μέτρο εμφανίζει υψηλότερο ποσοστό φτώχειας για τους άνδρες, ενώ το LIMTCP εμφανίζει υψηλότερο ποσοστό φτώχειας για τις γυναίκες.

Οι αλλαγές στην ανισότητα των φύλων προκύπτουν από τη διαφορά μεταξύ των φύλων ως προς το μέγεθος της κατηγορίας των «κρυφών φτωχών». Η υψηλότερη συχνότητα εμφάνισης της κρυφής φτώχειας ανάμεσα στις εργαζόμενες γυναίκες—21% του συνόλου των απασχολούμενων γυναικών έναντι 12% του συνόλου των απασχολούμενων ανδρών—αντανακλά το γεγονός ότι ένα μεγαλύτερο ποσοστό των νοικοκυριών με

απασχολούμενες γυναίκες θα έχει κατά πάσα πιθανότητα αρκετά μεγάλα ελλείμματα χρόνου ώστε να ενταχθούν στην κατηγορία της καταναλωτικής φτώχειας από τη μέθοδο μέτρησης που εμείς χρησιμοποιούμε. Δεν αποτελεί έκπληξη, λοιπόν, που διαπιστώσαμε ότι το χάσμα των φύλων σχετικά με τη φτώχεια χρόνου ήταν μεγαλύτερο ανάμεσα στους τακτικούς μισθωτούς (62% έναντι 32%), ακριβώς η ομάδα μέσα στην οποία βλέπουμε την αντιστροφή του χάσματος των φύλων στα επίπεδα καταναλωτικής φτώχειας. Συνολικά, εκτιμάται ότι η πλειοψηφία (το 59%) των εργαζόμενων γυναικών αντιμετώπιζε φτώχεια χρόνου ενώ η συχνότητα εμφάνισης ήταν πολύ χαμηλότερη (στο 34%) ανάμεσα στους άνδρες.

2.5 Δομή νοικοκυριών, καταναλωτική φτώχεια, και φτώχεια χρόνου των εργαζόμενων νοικοκυριών

Θεωρούμε ένα νοικοκυριό εργαζόμενο αν ο επικεφαλής του νοικοκυριού ή ο/η σύζυγος (ή και οι δύο) απασχολούνται. Τα εργαζόμενα νοικοκυριά αποτελούσαν περίπου το 73% του συνόλου των νοικοκυριών του πληθυσμού της μελέτης μας. Η εστίαση σε αυτή την ομάδα των νοικοκυριών είναι χρήσιμη, διότι το μεγαλύτερο μέρος των νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν φτώχεια χρόνου (το 88%) ήταν εργαζόμενα νοικοκυριά. Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που έχουμε ήδη παρουσιάσει όσον αφορά την δέσμευση χρόνου για απασχόληση ως την κύρια πηγή των ελλειμμάτων χρόνου, δεν θα πρέπει να προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι τα νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν φτώχεια χρόνου αποτελούνται κυρίως από νοικοκυριά με εργαζόμενα μέλη.

Table 5 Household Structure and Rates of Time and Consumption Poverty (in percent)

	Share	Time Poverty	Consumption Poverty		
			Official	LIMTCP	Hidden
Married-couple households					
Married male head with nonemployed spouse	66.8	44	22	30	8
Employed head and spouse	26.1	85	32	56	24
Nonemployed male head with employed spouse	2.6	69	35	50	15
Single-headed households					
Unmarried employed male head	1.6	51	20	28	8
Unmarried employed female head	2.9	67	34	51	17
All	100.0	56	25	38	13

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Η τυπολογία μας για τη δομή των νοικοκυριών βασίζεται στο καθεστώς απασχόλησης του επικεφαλής του νοικοκυριού και της συζύγου του, καθώς και την οικογενειακή κατάσταση του επικεφαλής του νοικοκυριού. Όπως μπορεί να δει κανείς από τον Πίνακα 5, το είδος του νοικοκυριού που έχει επικεφαλής έναν παντρεμένο άνδρα με μη απασχολούμενη σύζυγο αποτελούσε ξεκάθαρη πλειοψηφία (67%) του συνόλου των εργαζόμενων νοικοκυριών. Το δεύτερο κυρίαρχο είδος (26%) είναι το νοικοκυριό στο οποίο απασχολούνται τόσο ο επικεφαλής όσο και ο/η σύζυγος. (Σε αντίθεση με πολλές

άλλες χώρες του ΟΟΣΑ, τα εργαζόμενα νοικοκυριά που αποτελούνται από ένα άτομο συγκροτούν πολύ μικρή πλειοψηφία στην Τουρκία).

Με δεδομένη την υψηλότερη συχνότητα εμφάνισης της φτώχειας χρόνου μεταξύ των εργαζομένων γυναικών σε σχέση με τους εργαζόμενους άνδρες, δεν θα πρέπει να θεωρείται έκπληξη το γεγονός ότι τα νοικοκυριά με δύο εργαζόμενα μέλη κατέγραφαν πολύ υψηλότερο ποσοστό φτώχειας χρόνου από ό, τι τα νοικοκυριά όπου απασχολείτο μόνο ο άνδρας (85% έναντι 44%). Τα νοικοκυριά με επικεφαλής μία μόνο γυναίκα ή έναν μόνο άνδρα είχαν χαμηλότερη συχνότητα φτώχειας χρόνου από ό, τι τα νοικοκυριά όπου εργαζόνταν και ο άνδρας και η γυναίκα, αλλά υψηλότερη συχνότητα από τα νοικοκυριά όπου το απασχολούμενο μέλος ήταν ο άνδρας. Από την άλλη πλευρά, τα νοικοκυριά με δύο εργαζόμενα μέλη είναι πιο επιρρεπή στη φτώχεια χρόνου, διότι η εργαζόμενη σύζυγος θα πρέπει επίσης να επωμιστεί το μεγαλύτερο μέρος της οικιακής εργασίας και ο σύζυγος μπορεί να αφιερώνει πολλές ώρες στη δουλειά.

Η υψηλότερη συχνότητα εμφάνισης της φτώχειας χρόνου στα νοικοκυριά με δύο εργαζόμενους συμβάλλει στην αύξηση του ποσοστού τους κρυφής φτώχειας. Ως αποτέλεσμα, το χάσμα μεταξύ του επίσημου ποσοστού φτώχειας και του LIMTCP ήταν μεγαλύτερο για αυτή την κατηγορία νοικοκυριών (32% έναντι 56%, μια διαφορά 24 ποσοστιαίων μονάδων). Τα νοικοκυριά με απασχολούμενους και τον άνδρα και τη γυναίκα είχαν το υψηλότερο ποσοστό φτώχειας όταν ελήφθησαν υπόψη το έλλειμμα χρόνου. Από την άλλη πλευρά, τα νοικοκυριά με απασχολούμενο μόνο τον άνδρα είχαν το χαμηλότερο ποσοστό (8%) κρυφής φτώχειας, αντανάκλαση του χαμηλού κινδύνου της έκθεσής τους στη φτώχεια χρόνου. Αυτά τα νοικοκυριά, μαζί με τα νοικοκυριά με επικεφαλής έναν μόνο άνδρα, είχαν το χαμηλότερο ποσοστό επίσημης φτώχειας (περίπου 20%), καθώς και το χαμηλότερο ποσοστό φτώχειας με βάση το LIMTCP (περίπου 30%). Τα νοικοκυριά με επικεφαλής μία μόνο γυναίκα και τα νοικοκυριά με μη απασχολούμενο τον επικεφαλής του νοικοκυριού και απασχολούμενη τη σύζυγο είχαν παρόμοια ποσοστά επίσημης φτώχειας (περίπου 34%), αλλά υψηλότερο με βάση το LIMTCP (περίπου 50%).

2.6 Προσομοίωση Απασχόλησης

Διεξήγαμε μια προσομοίωση της απασχόλησης για να δούμε πώς θα αλλάξει η εικόνα της φτώχειας χρόνου και της καταναλωτικής φτώχειας εάν απασχολήσιμα άτομα σε φτωχά νοικοκυριά (δηλαδή, νοικοκυριά κάτω από το όριο της φτώχειας με βάση το LIMTCP), τα οποία δεν απασχολούνται σήμερα, μετατρέπονταν σε απασχολούμενα άτομα με αμοιβή. Το μοντέλο προσομοίωσης που χρησιμοποιήσαμε εκχωρεί σε κάθε τέτοιο άτομο μια θέση εργασίας και τις αποδοχές που είναι πιο πιθανό να λάβουν με βάση τα χαρακτηριστικά τους (π.χ., ηλικία, φύλο και μορφωτικό επίπεδο). Αυτή η διαδικασία απαιτήσε στη συνέχεια να εκχωρήσουμε εκ νέου ώρες οικιακής εργασίας για όλα τα άτομα σε νοικοκυριά με απασχολούμενα άτομα, αφού είναι βέβαιο ότι το συνολικό ποσοστό, καθώς και η κατανομή της οικιακής εργασίας, θα επηρεαστούν από την αλλαγή στο καθεστώς απασχόλησης ορισμένων εκ των μελών αυτών των νοικοκυριών. Επειδή η μέτρηση που χρησιμοποιήθηκε για την εκχώρηση του καθεστώτος φτώχειας στην Τουρκία είναι οι καταναλωτικές δαπάνες, έπρεπε να

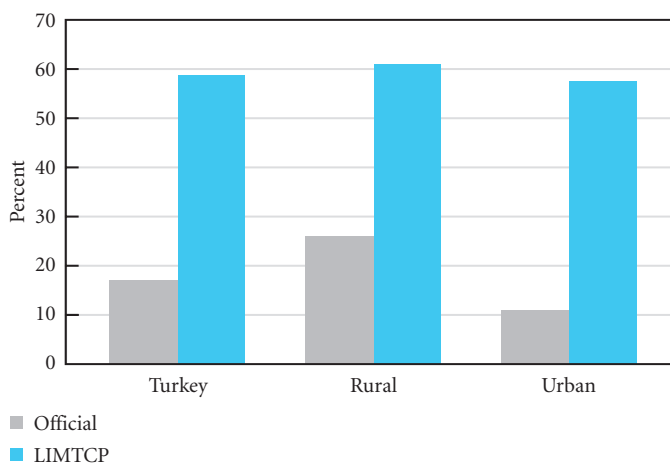
μεταφραστεί, επίσης, η εκτιμώμενη μεταβολή του εισοδήματος των νοικοκυριών ως αποτέλεσμα του προστιθέμενου εισοδήματος στην αναμενόμενη αλλαγή των καταναλωτικών δαπανών των νοικοκυριών.

Τα αποτελέσματα αυτής της προσομοίωσης δεν θα πρέπει να εκληφθούν ως εκτίμηση του αποτελέσματος ενός ολοκληρωμένου συνόλου των πολιτικών πλήρους απασχόλησης, αλλά ως μια συνάθροιση των επιπτώσεων στα μεμονωμένα καταναλωτικά φτωχά νοικοκυριά όλων των μη απασχολούμενων ενήλικων ατόμων σε εκείνα τα νοικοκυριά που λαμβάνουν αμειβόμενες θέσεις εργασίας που είναι πολύ πιθανό να λάβουν με δεδομένες τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς εργασίας που επικρατούν στην Τουρκία το 2006.

Οι αλλαγές στο καθεστώς απασχόλησης επηρεάζουν τη φτώχεια χρόνου και την καταναλωτική φτώχεια των ατόμων και των νοικοκυριών με διάφορους τρόπους. Ο πρώτος και πιο προφανής τρόπος είναι οι πρόσθετες αποδοχές, οι οποίες μπορούν να μειώσουν το καταναλωτικό έλλειμμα των φτωχών νοικοκυριών, εφόσον τουλάχιστον ένα μέρος από το πρόσθετο εισόδημα δαπανηθεί για καταναλωτικά αγαθά. Ωστόσο, αν οι πρόσθετες αποδοχές προέλθουν σε βάρος σημαντικών ελλειμμάτων χρόνου, το φτωχό νοικοκυριό μπορεί να μην είναι σε θέση να περάσει το όριο φτώχειας του LIMTCP. Το αν θα πραγματοποιηθεί ή όχι η μετάβαση του νοικοκυριού στην έξοδο από τη φτώχεια κατάστασης θα εξαρτηθεί επίσης από το αρχικό του καταναλωτικό έλλειμμα. Αν αποδειχθεί ότι είναι μεγαλύτερο από το πιθανό πρόσθετο εισόδημα, το νοικοκυριό είναι πιθανό να παραμείνει εγκλωβισμένο σε συνθήκες φτώχειας.

Τα αποτελέσματα της προσομοίωσης καθοδηγούνται σε μεγάλο βαθμό από τα χαρακτηριστικά των αποδεκτών θέσεων εργασίας. Η συντριπτική πλειοψηφία των δικαιούχων είναι γυναίκες: 86% σε αστικές περιοχές και 84% στις αγροτικές περιοχές. Αυτό αποτελεί αντανάκλαση του γεγονότος ότι το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των καταναλωτικά φτωχών ανδρών είναι ήδη απασχολούμενο—77% στις αστικές περιοχές και 84% στις αγροτικές περιοχές—και, ως εκ τούτου, μόνο μια μειοψηφία από αυτούς λαμβάνει θέσεις εργασίας στην προσομοίωση. Η εισοδηματική ποινή που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε γενικές γραμμές περιορίζει συνεπώς την έκταση στην οποία το οικογενειακό εισόδημα μπορεί να αυξηθεί με την αύξηση της απασχόλησης. Επιπλέον, οι γυναίκες δικαιούχοι θέσεις εργασίας έχουν σημαντικά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο: περίπου το 88% των γυναικών στις αγροτικές περιοχές και το 83% των γυναικών στις αστικές περιοχές είχαν μορφωτικό επίπεδο δημοτικού σχολείου ή και χαμηλότερο. Το μορφωτικό μειονέκτημα που αντιμετωπίζουν οι καταναλωτικά φτωχές γυναίκες περιορίζει περαιτέρω τον βαθμό στον οποίο η απασχόληση μπορεί να συμβάλλει στην αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος.

Figure 5 Postsimulation Poverty of Households with Job Recipients (in percent): Official vs. LIMTCP

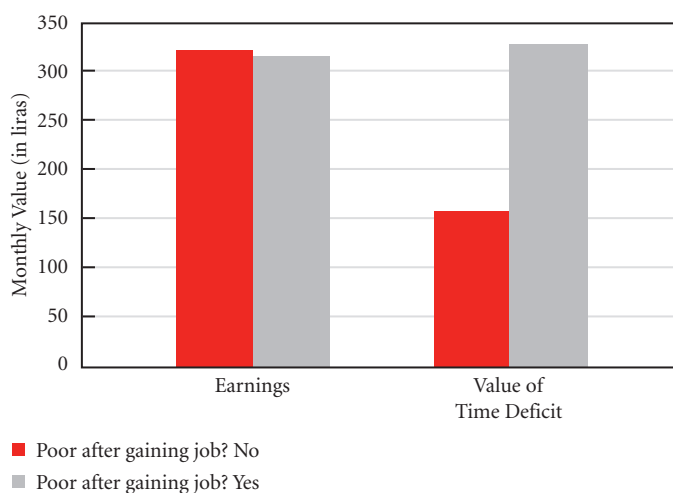

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

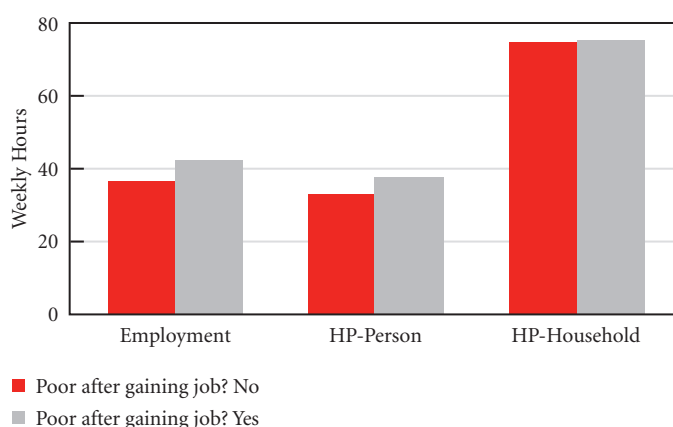
Παρά τους περιορισμούς αυτούς που αντιμετωπίζουν τα νεοπροσλαμβανόμενα άτομα, η προσομοίωσή μας δείχνει ότι ένα σημαντικό ποσοστό των καταναλωτικά φτωχών νοικοκυριών με αποδέκτες εργασίας θα καταφέρει να ξεφύγει από την καταναλωτική φτώχεια. Ωστόσο, το επίσημο μέτρο θα υπερεκτιμήσει κατάφωρα τη μείωση της φτώχειας. Για τη χώρα στο σύνολό της, το επίσημο ποσοστό φτώχειας των νοικοκυριών με αποδέκτες θέσεων εργασίας θα είναι μόνο 17%, σε αντίθεση με το ποσοστό φτώχειας του LIMTCP, που ανέρχεται στο 59% (Σχήμα 5). Η τεράστια διαφορά μεταξύ των δύο μέτρων απορρέει από το γεγονός ότι τα νέο-απασχολούμενα άτομα αποτελούνται κυρίως από γυναίκες. Όπως έχουμε αναφέρει (Πίνακας 2), το ποσοστό της φτώχειας χρόνου μεταξύ των εργαζομένων γυναικών είναι αρκετά υψηλό και το ποσοστό για τις νεοπροσληφθέντες γυναίκες βρίσκεται σε συγκρίσιμα επίπεδα, περίπου στο 60%. Τα ελλείμματα χρόνου αγνοούνται από την επίσημη μέτρηση και, ως εκ τούτου, υπερεκτιμάται η επίδραση των νέων θέσεων εργασίας στη μείωση της φτώχειας. Ωστόσο, όταν ληφθούν υπόψη το έλλειμμα χρόνου, είναι σαφές ότι τα περισσότερα νοικοκυριά με αποδέκτες θέσεων εργασίας θα παραμείνουν καταναλωτικά φτωχά (αντί μιας σημαντικής μειοψηφίας με βάση την επίσημη μέτρηση της φτώχειας) τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές.

Figure 6 Earnings, Value of Time Deficit, and Time Allocation of Female Job Recipients (average values)

6A. Earnings and Time Deficit

6B. Hours of Employment and Household Production

HP-Person = individual's required hours of household production
 HP-Household = household's threshold hours of household production

Notes: (6a) Earnings refer to the monthly earnings assigned to job recipients in the simulation. Value of time deficit is the monetized monthly value of postsimulation time deficits. (6b) Hours of employment and household production are weekly values.

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Ο ρόλος των ελλειμμάτων χρόνου στον περιορισμό της εξόδου από τη φτώχεια μπορεί να φανεί ξεκάθαρα με τη σύγκριση του προφίλ των γυναικών που έγιναν αποδέκτες θέσεις εργασίας, και οι οποίες βγήκαν από τη φτώχεια, με εκείνες που στην προσομοίωση μας δεν τα κατάφεραν. Από την άποψη των μέσων αποδοχών, η κατάσταση των γυναικών ήταν παρόμοια και στις δύο ομάδες, αλλά οι γυναίκες που δεν

κατάφεραν να βγουν από τη φτώχεια έχοντας βρει θέση εργασίας υπέφεραν από ιδιαίτερα υψηλότερα ελλείμματα χρόνου (Σχήμα 6, Τμήμα Α). Στην πραγματικότητα, κατά μέσο όρο, η χρηματική αξία των ελλειμμάτων χρόνο τους υπερέβαινε τα εισοδήματά τους, πράγμα που συνιστά μια κατάσταση εξαθλιωμένης απασχόλησης. Τα υψηλότερα ελλείμματα χρόνου δεν έλαβαν χώρα επειδή ζούσαν σε νοικοκυριά με υψηλότερα όρια οικιακής εργασίας από τις γυναίκες που κατάφεραν να βγουν από τη φτώχεια (Σχήμα 6, Τμήμα Β). Αντίθετα, προέκυψαν από το μεγαλύτερο μερίδιο των απαιτήσεων οικιακής εργασίας που είχαν ως αποτέλεσμα μιας πιο ασύμμετρης κατανομής της οικιακής εργασίας εντός του νοικοκυριού. Επιπλέον, οι γυναίκες που δεν κατάφεραν να βγουν από τη φτώχεια είχαν επίσης περισσότερες ώρες απασχόλησης. Εν ολίγοις, οι περισσότερες ώρες εργασίας, στη δουλειά και στο σπίτι, συνέβαλαν στο να παραμείνει το 60% του συνόλου των γυναικών που ήταν αποδέκτες θέσεων εργασίας στο έλεος της καταναλωτικής φτώχειας.

Τα νοικοκυριά με αποδέκτες θέσεων εργασίας που παρέμειναν καταναλωτικά φτωχά ανήκουν στην κατηγορία που περιγράφουμε ως ο «σκληρός πυρήνα των φτωχών». Αυτή η ομάδα αποτελείται επίσης από νοικοκυριά που δεν είχαν απασχολήσιμα μέλη, επειδή όλα τα ενήλικα μέλη ήδη εργάζονταν. Μαζί, αποτελούσαν το 94% των φτωχών τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές. Οι αστικές και οι αγροτικές περιοχές διέφεραν ως προς τη σύνθεση του σκληρού πυρήνα των φτωχών: στις αστικές περιοχές, τα νοικοκυριά με αποδέκτες θέσεων εργασίας αποτελούσαν την πλειοψηφία (71%), ενώ στις αγροτικές περιοχές ήταν μειοψηφία (39%). Αυτό είναι αντανάκλαση των χαμηλότερων ποσοστών απασχόλησης μεταξύ των καταναλωτικά φτωχών γυναικών στις αστικές περιοχές της Τουρκίας, έτσι ώστε, σε σύγκριση με τις αγροτικές περιοχές, υπάρχουν περισσότερα απασχολήσιμα άτομα μεταξύ τους. Στην προσομοίωση μας, αναθέσαμε θέσεις εργασίας σε ένα τουλάχιστον άτομο στο 66% του συνόλου των καταναλωτικά φτωχών νοικοκυριών, αλλά το ποσοστό αυτό ήταν πολύ υψηλότερο στις αστικές παρά στις αγροτικές περιοχές (81% έναντι 52%).

Table 6 Poverty of Households, Actual and Simulated

	Poverty Rate (in percent)				Postsimulation Poor (percent of actual poor)	
	Official		LIMTCP		Official	LIMTCP
	Actual	Simulation	Actual	Simulation		
Turkey	24	11	35	25	43	73
Urban	17	4	26	17	24	65
Rural	39	23	51	41	59	80

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Οι διαφορές στο ποσοστό των νοικοκυριών όπου ανατέθηκαν θέσεις εργασίας βοηθούν στο να δοθεί εξήγηση στο γεγονός ότι ένα μεγαλύτερο ποσοστό των νοικοκυριών από τις αστικές περιοχές διέφυγε από την καταναλωτική φτώχεια σε σύγκριση με τα νοικοκυριά

στις αγροτικές περιοχές. Επιπλέον, τα αρχικά μεγαλύτερα (δηλαδή πριν από την προσομοίωση) καταναλωτικά ελλείμματα και τα χαμηλότερα εισοδήματα στις αγροτικές περιοχές επίσης συνέβαλαν στη διαφορά μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών σχετικά με τη διαφυγή από τη φτώχεια (Πίνακας 6). Οι εκτιμήσεις μας έδειξαν ότι το 65% και το 80%, αντίστοιχα, των καταναλωτικά φτωχών νοικοκυριών στις αστικές και αγροτικές περιοχές θα παρέμεναν φτωχά παρά την πρόσθετη απασχόληση που προέκυψε. Για τη χώρα στο σύνολό της, εκτιμούμε ότι, κάτω από τις ρυθμίσεις στην αγορά εργασίας που επικρατούσαν το 2006, το 73% θα συνεχίσει να βρίσκεται σε κατάσταση φτώχειας, ακόμη κι αν απασχολούνταν όλοι οι απασχολήσιμοι ενήλικες. Ο επίσημος τρόπος μέτρησης φανερώνει ένα πολύ υψηλότερο ποσοστό διαφυγής από τη φτώχεια σε σύγκριση με τη δική μας μέτρηση, γεγονός που αντικατοπτρίζει τη διαφορά μεταξύ των δύο τρόπων μέτρησης της φτώχειας για την κατηγορία των αποδεκτών θέσεων εργασίας που εξετάσαμε νωρίτερα (Σχήμα 5). Δεδομένου ότι η κύρια πηγή της διαφοράς μεταξύ των δύο τρόπων μέτρησης πηγάζει από την παραμέληση των ελλειμμάτων χρόνου στην επίσημη μέθοδο μέτρησης της φτώχειας, θα στρέψουμε την προσοχή μας στην εξέταση του ζητήματος των αλλαγών στην κοινή κατανομή του χρόνου και της κατάστασης της καταναλωτικής φτώχειας.

Table 7 Distribution of Households According to Time and Consumption Poverty Status, Actual and Simulated (in percent)**A. Rural Households**

Distribution of households according to time and consumption poverty	Distribution of households according to time and consumption poverty, postsimulation				
	Time- and consumption-poor	Time-nonpoor and consumption-poor	Time-poor and consumption-nonpoor	Time-nonpoor and consumption-nonpoor	Total
Time- and consumption-poor	31.6	0.2	3.7	0.5	35.9
Time-nonpoor and consumption-poor	5.9	3.1	4.6	1.6	15.2
Time-poor and consumption-nonpoor			19.7		19.7
Time-nonpoor and consumption-nonpoor				29.2	29.2
Total	37.5	3.3	28.0	31.2	100.0

B. Urban Households

Distribution of households according to time and consumption poverty	Distribution of households according to time and consumption poverty, postsimulation				
	Time- and consumption-poor	Time-nonpoor and consumption-poor	Time-poor and consumption-nonpoor	Time-nonpoor and consumption-nonpoor	Total
Time- and consumption-poor	11.1	0.0	3.9	0.3	15.2
Time-nonpoor and consumption-poor	4.7	1.0	3.3	1.5	10.4
Time-poor and consumption-nonpoor			26.4		26.4
Time-nonpoor and consumption-nonpoor				47.9	47.9
Total	15.8	1.0	33.6	49.7	100.0

Source: Authors' calculations based on the statistically matched HBA-ZKA file (Masterson 2013)

Ξεκινώντας με τις αγροτικές περιοχές, το ποσοστό των νοικοκυριών που ήταν καταναλωτικά φτωχά και υπέφεραν από φτώχεια χρόνου αυξήθηκε στην πραγματικότητα ως αποτέλεσμα της προσομοίωσης, στο 37,5% από 35,9% (Πίνακας 7, Τμήμα Α). Το ποσοστό των αγροτικών νοικοκυριών που ήταν καταναλωτικά φτωχά, αλλά δεν υπέφεραν από φτώχεια χρόνου, μειώθηκε σημαντικά, από το 15,2% στο 3,3%. Έτσι, συνολικά, η περισσότερη κίνηση ήταν από αυτή την ομάδα, κυρίως προς την κατεύθυνση της φτώχειας χρόνου, ανεξαρτήτως από το αν διέφυγαν ή όχι από την καταναλωτική φτώχεια. Από τα νοικοκυριά που ήταν καταναλωτικά φτωχά και υπέφεραν από φτώχεια χρόνου, σύμφωνα με την μέθοδο μέτρησής μας, το 20% (το 10% των αγροτικών νοικοκυριών) δραπέτευσε από την καταναλωτική φτώχεια, αλλά μόνο το 4% (το 2,1% του συνόλου των αγροτικών νοικοκυριών) δραπέτευσε επίσης από τη φτώχεια χρόνου. Πολύ λίγα αγροτικά νοικοκυριά που ήταν καταναλωτικά φτωχά και υπέφεραν επίσης από φτώχεια χρόνου δραπέτευσαν από τη φτώχεια χρόνου, αλλά όχι από την καταναλωτική φτώχεια. Από αυτά τα αγροτικά νοικοκυριά που ήταν καταναλωτικά φτωχά, αλλά δεν υπέφεραν από φτώχεια χρόνου, το 41% (το 6,2% των αγροτικών νοικοκυριών) δραπέτευσε από την καταναλωτική φτώχεια. Από αυτά, το 30% (το 4,6%

του συνόλου των αγροτικών νοικοκυριών) βυθίστηκε στη φτώχεια χρόνου. Η μεγαλύτερη κατηγορία, το 39% (το 5,9% των αγροτικών νοικοκυριών) βυθίστηκε στη φτώχεια χρόνου, χωρίς να δραπέτεύσει από την καταναλωτική φτώχεια.

Κοιτάζοντας στη συνέχεια την προσομοιωμένη εμπειρία των αστικών νοικοκυριών (βλ., Πίνακα 7, Τμήμα Β), βλέπουμε πρότυπα που είναι γενικά παρόμοια με εκείνα των αγροτικών νοικοκυριών. Το ποσοστό των αστικών νοικοκυριών που ήταν καταναλωτικά φτωχά και υπέφερα ταυτόχρονα από φτώχεια χρόνου αυξήθηκε ελαφρά, από το 15,2% στο 15,8%. Από το 15,2% των αστικών νοικοκυριών που ήταν αρχικά καταναλωτικά φτωχά και υπέφεραν ταυτόχρονα από φτώχεια χρόνου, το 11,1% παρέμεινε στην ίδια κατάσταση και μετά την προσομοίωση. Τα περισσότερα νοικοκυριά από αυτή την ομάδα που διέφυγαν από την καταναλωτική φτώχειας—το 3,9% (ή το 25% όλων των καταναλωτικά φτωχών νοικοκυριών που υπέφεραν ταυτόχρονα από φτώχεια χρόνου) δεν ξέφυγαν από τη φτώχεια χρόνου. Μόνο το 2% των καταναλωτικά φτωχών αστικών νοικοκυριών που υπέφεραν ταυτόχρονα από φτώχεια χρόνου δραπέτευσε τόσο από την εισοδηματική φτώχεια όσο και από τη φτώχεια χρόνου στην προσομοίωση που διεξήγαμε. Από το 10% των αστικών νοικοκυριών που ήταν καταναλωτικά φτωχά το 2006, αλλά δεν υπέφεραν από φτώχεια χρόνου, το μεγαλύτερο μερίδιο—το 4,7% (το 45% του συνόλου)—βυθίστηκε στη φτώχεια χρόνου, χωρίς να ξεφύγει από την καταναλωτική φτώχεια. Η επόμενη μεγαλύτερη ομάδα—το 3,3% (το 31% των καταναλωτικά φτωχών αστικών νοικοκυριών, που δεν υπέφερε από φτώχεια χρόνου)—δραπέτευσε από την καταναλωτική φτώχεια μόνο και μόνο για να βυθιστεί στη φτώχεια χρόνου. Από τα υπόλοιπα, το 1% έγινε τόσο καταναλωτικά φτωχό όσο και φτωχό σχετικά με τη διαθεσιμότητα του χρόνου, και το 1,5% δραπέτευσε και από τις δύο πτυχές φτώχειας.

3 . Θέματα πολιτικής

Τα υψηλά ποσοστά φτώχειας με βάση τον τρόπο μέτρησης του LIMTCP υποδηλώνουν την ανάγκη να αφιερωθούν περισσότεροι πόροι για την καταπολέμηση της φτώχειας. Επιβάλλουν, επίσης, την επανεξέταση της στρατηγικής της οικονομικής ανάπτυξης που εφαρμόζεται στην Τουρκία, καθώς η έκταση της φτώχειας που αποκαλύπτεται ότι υφίσταται όταν ληφθούν υπόψη τα ελλείμματα χρόνου, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές, είναι απίθανο να βελτιωθεί κατά τρόπο βιώσιμο μέσω των προγραμμάτων κοινωνικής βοήθειας, ανεξάρτητα από το πόσο καλά σχεδιασμένα μπορεί να είναι. Τα καταναλωτικά φτωχά άτομα και νοικοκυριά αντιμετωπίζουν υψηλότερα ποσοστά φτώχειας χρόνου από τα καταναλωτικά μη φτωχά άτομα και νοικοκυριά. Δεδομένου ότι τα άλλα είδη των κοινωνικών και οικονομικών μειονεκτημάτων τείνουν να συνοδεύουν την καταναλωτική φτώχεια, είναι πολύ πιθανό ότι οι αρνητικές επιπτώσεις της φτώχειας χρόνου θα επηρεάσουν δυσανάλογα τα καταναλωτικά φτωχά άτομα και νοικοκυριά σε σύγκριση με τα καταναλωτικά μη φτωχά άτομα και νοικοκυριά.

Αναφερόμαστε παρακάτω στις επιπτώσεις στη χάραξη πολιτικής που έχουν τα ευρήματά μας για τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης, την επίτευξη αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας, για την ίδρυση εκτεταμένων δημοσίων υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, καθώς και για τη θέσπιση κοινωνικών πολιτικών για την επίτευξη της μείωσης της

φτώχειας τόσο σε επίπεδο κατανάλωσης όσο και σε επίπεδο διαθεσιμότητας χρόνου. Οι ανισότητες και οι ανεπάρκειες κατά μήκος αυτών των αξόνων διαμορφώνουν το περίγραμμα και το βάθος της καταναλωτικής φτώχειας και της φτώχειας χρόνου. Η καταπολέμηση της φτώχειας απαιτεί το σχεδιασμό αποτελεσματικών πολιτικών που στοχεύουν να αντιμετωπίσουν τις πιο συνδυασμένες επιπτώσεις των μειονεκτημάτων σε πολλούς χώρους.

3.1 Η επέκταση των ευκαιριών απασχόλησης για τις γυναίκες

Είναι γνωστό ότι υπάρχει μια αξιοσημείωτη διαφορά των φύλων στα ποσοστά απασχόλησης ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες στην Τουρκία: για τα άτομα μεταξύ των ηλικιών 18 και 70, το 73% των ανδρών στις αστικές περιοχές και το 80% των ανδρών στις αγροτικές περιοχές απασχολούνταν, σε σύγκριση με το 17% και το 43% των γυναικών. Σε σύγκριση με χώρες με παρόμοια επίπεδα κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το ποσοστό συμμετοχής του γυναικείου εργατικού δυναμικού στην Τουρκία, παρά την πρόσφατη άνοδο, είναι σημαντικά χαμηλό. Μια άλλη τέτοια ανωμαλία είναι το υψηλό ποσοστό (42%) των απασχολούμενων γυναικών που εργάζονται χωρίς αμοιβή. Το μεγαλύτερο μέρος όλων των μη αμειβόμενων γυναικών ζουν σε αγροτικές περιοχές, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας στην αγροτική Τουρκία.

Τα τελευταία χρόνια, η προώθηση της απασχόλησης των γυναικών στην Τουρκία έχει καταστεί βασική προτεραιότητα για τους χαρακτες πολιτικής, όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή της παρούσας εργασίας. Για το σκοπό αυτό, έχουν προετοιμαστεί αρκετά προγράμματα και σχέδια δράσης. Όλα τους επικεντρώνονται κυρίως στην αύξηση του επιπέδου μόρφωσης των γυναικών, στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους μέσω της κατάρτισης, στην «ελαστικοποίηση» της αγοράς εργασίας και την προώθηση της επιχειρηματικότητας, αλλά αμελούν να δημιουργήσουν δεσμούς με τη μείωση της φτώχειας. Ωστόσο, ένα μεγάλο μέρος της πρόσφατης έρευνας κατέδειξε τις δυνατότητες των πολιτικών της φτώχειας με επίκεντρο την απασχόληση για την επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς.

Οι συνθήκες απασχόλησης των γυναικών είναι το κλειδί στον αντίκτυπο που θα μπορούσε να έχει η αύξηση της απασχόλησης στην καταπολέμηση της φτώχειας, για το απλό γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των απασχολήσιμων ενήλικων σε φτωχά νοικοκυριά είναι γυναίκες. Στην άσκηση προσομοίωσης που διεξήγαμε, κατασκευάσαμε ένα σενάριο στο οποίο κάθε μη απασχολούμενο αλλά απασχολήσιμο άτομο αποκτά μια αμειβόμενη θέση εργασίας κάτω από το πλαίσιο των τρεχουσών συνθηκών στην αγορά εργασίας και τις ρυθμίσεις για τις παροχές φροντίδας. Μια σημαντική μειοψηφία—περίπου το 40% των νοικοκυριών—με τέτοια άτομα είναι πιθανό να διαφύγουν από την καταναλωτικά φτώχεια. Ωστόσο, η μείωση αυτή προκύπτει εις βάρος της φτώχειας χρόνου: η πλειονότητα των νεοπροσληφθέντων που δραπέτευσαν από τη φτώχεια έγιναν φτωχοί αναφορικά με τη διαθεσιμότητα του χρόνου. Πιο σημαντικό, το 60% των νοικοκυριών με άτομα που έλαβαν μια θέση εργασίας παρέμειναν φτωχά. Βρήκαμε ότι ένας βασικό ανασταλτικός παράγοντας για τη έξοδό τους από τη φτώχεια ήταν το υψηλό έλλειμμα χρόνου που αντιμετώπιζαν οι νεοπροσληφθέντες γυναίκες: κατά μέσο όρο, η χρηματική αξία του ελλείμματος του χρόνου τους υπερέβαινε τις απολαβές τους. Τα

ελλείμματα χρόνου προκύπτουν εξαιτίας της άνισης κατανομής της εργασίας εντός του νοικοκυριού, την ανεπαρκή κοινωνική παροχή υπηρεσιών φροντίδας, και πολλές ώρες στη δουλειά. Τα ελλείμματα χρόνου οδηγούν στην εξαθλίωση όταν συνδυάζονται με τα χαμηλά εισοδήματα που αμείβονται οι φτωχές γυναίκες.

Η ανισότητα στο μορφωτικό επίπεδο είναι ένας σημαντικός παράγοντας πίσω από τις χαμηλές αποδοχές με τις οποίες αμείβονται οι γυναίκες. Οι γυναίκες με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο έχουν περισσότερες πιθανότητες να εισέλθουν στο εργατικό δυναμικό. Τα μέτρα για την ενίσχυση της μόρφωσης των γυναικών έχουν προτεραιότητα στα έγγραφα πολιτικής, και είναι βέβαιο ότι χρειάζονται αποτελεσματικές πολιτικές για το θέμα αυτό. Ωστόσο, η χαμηλή συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό της Τουρκίας δεν μπορεί να εξηγηθεί αποκλειστικά από το χάσμα μεταξύ των φύλων στο μορφωτικό επίπεδο. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των γυναικών με το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης, ανάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση (οι παντρεμένες γυναίκες συμμετέχουν λιγότερο, ειδικά με χαμηλότερα μορφωτικά επίπεδα. Βλ., Ilkcaracan 2010). Επιπλέον, η είσοδος στην αγορά εργασίας προφανώς δεν εγγυάται την απασχόληση. Πράγματι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού ανεργίας των γυναικών και του μορφωτικού επιπέδου στην Τουρκία. Οποιαδήποτε εκπαιδευτική πολιτική που δεν συνοδεύεται από μια συμπληρωματική πολιτική για την απασχόληση δεν θα χρησιμεύσει για την ενδυνάμωση των γυναικών ή των ανδρών, ιδίως εκείνων σε φτωχά νοικοκυριά.

Ο διαχωρισμός φύλων στην απασχόληση είναι επίσης ένας σημαντικός παράγοντας πίσω από τις χαμηλές αποδοχές των γυναικών. Η εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο θέμα αυτό, αλλά θα πρέπει να σχεδιαστούν για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου θέματος. Η απόδοση των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης που εφαρμόζονται από την Τουρκική Υπηρεσία Δημόσιας Απασχόλησης (ISKUR) υπήρξε μάλλον μη ικανοποιητική σε αυτό το μέτωπο, αν και η πλειονότητα των συμμετεχόντων ήταν γυναίκες. Οι γυναίκες κατευθύνονταν κυρίως στην κομμωτική, τη ραπτική και τη φροντίδα για τους αρρώστους και τους ηλικιωμένους, που συνήθως θεωρούνται «γυναικεία επαγγέλματα» (KEIG 2012). Το πρόγραμμα ISKUR σημαδεύτηκε επίσης από χαμηλά ποσοστά τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας και μικρές πιθανότητες για την εύρεση μόνιμων θέσεων εργασίας. Το τρέχον πρόγραμμα δημοσίων έργων επίσης δεν προβλέπει μόνιμες θέσεις εργασίας, ούτε περιλαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα για την ενδυνάμωση της δομής ισότητας των δύο φύλων (KEIG 2012). Άλλα προγράμματα που αποσκοπούν στην προώθηση της απασχόλησης των γυναικών έχουν επίσης σημαδευθεί από παρόμοιες αποτυχίες, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη για περιεκτική μεταρρύθμιση σε αυτό το μέτωπο.

Οι ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας θεωρούνται συχνά αναγκαίες και νομιμοποιούνται ως μέσο για τη στήριξη της απασχόλησης των γυναικών. Στο πλαίσιο αυτής της αντίληψης, το έγγραφο Εθνικής Στρατηγικής για την Απασχόληση (βλ. Toksöz 2012) πρότεινε την επέκταση των ευέλικτων μορφών εργασίας και την παροχή μεγαλύτερης ασφάλειας στην απασχόληση για τους «ευέλικτους» εργαζόμενους, ένας όρος που χρησιμοποιείται για να περιλαμβάνει τους εργαζόμενους κάτω από ένα ευρύ φάσμα ρυθμίσεων εργασίας,

συμπεριλαμβανομένης της εργασίας με μερική απασχόληση, την προσωρινή εργασία, και ούτω καθεξής. Ωστόσο, τα ευρήματά μας θέτουν υπό αμφισβήτηση τη σκοπιμότητα μιας τέτοιας στρατηγικής για την αύξηση της απασχόλησης ως μέσο για την ανακούφιση της φτώχειας. Η πλειοψηφία των περιστασιακά εργαζομένων (το 60%) είναι καταναλωτικά φτωχοί με βάση τον τρόπο μέτρησης φτώχειας του LIMTCP, αντανακλώντας τα μειονεκτήματα των απολαβών που αντιμετωπίζει αυτή η ομάδα εργαζομένων. Ένα μεγάλο μέρος της μερικής απασχόλησης των εργαζομένων γυναικών υποφέρει επίσης από ελλείμματα χρόνου, που κάνουν ανεπαρκή τα επίπεδα των απολαβών τους, ώστε να ξεφύγουν από την καταναλωτική φτώχεια.

Τα αποτελέσματά μας έχουν κάποιες επιπτώσεις για το άλλο βασικό στοιχείο στην Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση: την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας των γυναικών. Έχουν εισαχθεί συστήματα μικροπίστωσης και προγράμματα κατάρτισης, ιδιαίτερα για τους ανθρώπους που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας και οι οποίοι έχουν έλλειψη πρόσβασης σε χρηματοδοτική πίστωση. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης Ισότητας των Φύλων (2008-13) τονίζει τα συστήματα μικροπίστωσης για την αντιμετώπιση της γυναικείας φτώχειας. Η στήριξη της επιχειρηματικότητας των γυναικών επίσης αναφέρεται ως στόχος από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (2012-16), που προετοιμάστηκε από το Υπουργείο Τροφίμων, Γεωργίας και Κτηνοτροφίας και το οποίο στοχεύει στη στήριξη της ενδυνάμωσης των γυναικών στην αγροτική Τουρκία. Για την καταπολέμηση της φτώχειας στις αγροτικές περιοχές, οι στρατηγικές για την απασχόληση που αναφέρονται σε αυτά τα έγγραφα πρέπει να σχεδιαστούν ώστε να λάβουν υπόψη τις πολλές ώρες που αφιερώνουν οι γυναίκες για τη διατήρηση και τη συντήρηση των νοικοκυριών τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήγαμε αποκαλύπτουν ότι όταν ληφθούν υπόψη τα ελλείμματα χρόνου, το ποσοστό φτώχειας των αυτοαπασχολούμενων γυναικών ανερχόταν στο 56%. Η αυτοαπασχόληση για τις γυναίκες μπορεί να μην είναι αποτελεσματικό μέτρο για την ανακούφιση της φτώχειας, ενώ μπορεί, μάλιστα, να έχει παράπλευρες επιπτώσεις από την επίδραση της φτώχειας χρόνου.

3.2 Λιγότερες ώρες απασχόλησης και μεγαλύτερες απολαβές

Τα ευρήματά μας υποδηλώνουν ότι το παρατεταμένο ωράριο εργασίας είναι η κύρια γενεσιουργός αιτία των ελλειμμάτων χρόνου. Μια πρόσφατη έρευνα για την ευημερία που διεξήχθη μεταξύ των 34 χωρών του ΟΟΣΑ έδειξε ότι η Τουρκία είναι μακράν η χώρα με το υψηλότερο ποσοστό (50%) απασχολούμενων με πολλές ώρες εργασίας (50 ώρες ή περισσότερες την εβδομάδα), με σχεδόν το ένα πέμπτο του συνόλου των απασχολούμενων να εργάζονται ακόμη περισσότερο (61 ώρες ή περισσότερες) (2013a OECD). Στο δείγμα μας, η φτώχεια χρόνου ήταν σχεδόν καθολική μεταξύ εκείνων που εργάζονται 61 ώρες ή περισσότερες, ενώ έφτανε ακόμη και στο 74% ανάμεσα στις γυναίκες που εργάζονται 50 με 60 ώρες την εβδομάδα. Η επιβολή της συμμόρφωσης με το ανώτατο νόμιμο όριο των 45 ωρών είναι σημαντική για την ανακούφιση των ελλειμμάτων χρόνου. Η μείωση του ορίου μπορεί να επιτρέψει στις εργαζόμενες οικογένειες να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες της οικιακής εργασίας και να συμβάλει στην αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στην Τουρκία. Ωστόσο, διαπιστώθηκε ότι η συχνότητα εμφάνισης του χρόνου φτώχειας είναι υψηλότερη για τις εργαζόμενες

γυναίκες από ό,τι για τους εργαζόμενους άνδρες, ακόμη και όταν ελέγχουμε τις ώρες απασχόλησης, γεγονός που αντικατοπτρίζει τη μεγαλύτερη ευθύνη που φέρουν οι γυναίκες όσον αφορά τις ανάγκες της οικιακής εργασίας. Ένα ποσοστό της τάξης του 37% των γυναικών που εργάζονταν λιγότερες από 35 ώρες την εβδομάδα υπέφεραν από φτώχεια χρόνου, υποδηλώνοντας ότι τα ελλείμματα χρόνου μπορεί να έχουν δυνητικά πολύ αρνητικές επιπτώσεις, ακόμη και για τους εργαζομένους με μερική απασχόληση, και πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο των πολιτικών που αποσκοπούν στη ρύθμιση των ωρών εργασίας.

Οι χαμηλές απολαβές σε συνδυασμό με τις πολλές ώρες εργασίας είναι μια από τις κυριότερες αιτίες της καταναλωτικής φτώχειας και της φτώχειας χρόνου στην Τουρκία. Η αύξηση του κατώτατου μισθού είναι απολύτως απαραίτητη προκειμένου να επιτραπεί στις εργαζόμενες οικογένειες να βελτιώσουν το επίπεδο των καταναλωτικών τους αναγκών όταν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι, στο δείγμα μας, το 30% του συνόλου των φτωχών νοικοκυριών αποτελείται από νοικοκυριά στα οποία απασχολούνται όλοι οι ενήλικες και τα νοικοκυριά με απασχολούμενους τους επικεφαλής νοικοκυριού αποτελούν το 80% των φτωχών νοικοκυριών. Η πρόσφατη ανακοίνωση του κατώτατου μισθού για το 2014 στις 846 τουρκικές λίρες είναι μόνο το 70% του επιπέδου του κατώτατου μισθού που προτείνει το Τουρκικό Ινστιτούτο Στατιστικής. Ο ελάχιστος μισθός που ανακοινώθηκε είναι χαμηλότερος ακόμη και από το επίσημο όριο της φτώχειας για ένα νοικοκυριό με δύο ενήλικες και δύο παιδιά, που καθορίστηκε στις 896 τουρκικές λίρες το 2010. Η αύξηση του κατώτατου μισθού θα επηρέαζε επίσης το χρηματικό ποσό της κοινωνικής πρόνοιας, καθώς οι παροχές αυτές συνήθως ορίζονται σε χαμηλότερα επίπεδα από τον κατώτατο μισθό. Οι υψηλότεροι μισθοί θα επέτρεπαν στα άτομα είτε να μειώσουν τις ώρες εργασίας τους ή να αυξήσουν τις αγορές υποκατάστατων, ώστε να αναπληρώσουν το έλλειμμα χρόνου.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι χαμηλόμισθοι εργαζόμενοι που αντιμετωπίζουν παράλληλα φτώχεια χρόνου θα πρέπει να αγοράσουν υποκατάστατα προκειμένου να ξεπεράσουν το πρόβλημα του ελλείμματος χρόνου, το κόστος αυτών των υποκατάστατων θα πρέπει να ενσωματωθεί στον καθορισμό του κατώτατου μισθού. Ελλείψει τέτοιων μέτρων, η απασχόληση του ατόμου μπορεί να οδηγήσει σε διαρροή των πόρων της οικογένειας (δηλαδή, σε άλλες πηγές του οικογενειακού εισοδήματος) ή να προκαλέσει περικοπές για την αγορά βασικών καταναλωτικών αγαθών. Η αναλογία της χρηματικής αξίας του ελλείμματος χρόνου προς τις απολαβές είναι μια απλή μέτρηση για να κριθεί κατά πόσον τα ελλείμματα χρόνου μπορεί να έχουν οικονομικά αρνητικά συνέπειες για τα άτομα και τα νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν φτώχεια χρόνου. Ανακαλύψαμε ότι ο μέσος εργαζόμενος που αντιμετωπίζει φτώχεια χρόνου στο κάτω πεμπτημόριο της διανομής του εισοδήματος δεν κερδίζει αρκετά ώστε να αντισταθμίσει το έλλειμμα χρόνου. Τα πράγματα ήταν ακόμη χειρότερα για τις γυναίκες: ακόμη και οι εργαζόμενες γυναίκες που αμείβονταν αρκετά, με αποτέλεσμα να βρίσκονται στο μέσο πεμπτημόριο του εισοδήματος, πρέπει να αφιερώνουν ένα σημαντικό μέρος των απολαβών τους (σχεδόν το 45%) σε αγοραία υποκατάστατα, ώστε να αποφευχθεί η φτώχεια χρόνου. Οι γυναίκες στο υψηλότερο πεμπτημόριο είχαν επίσης μια τυπική αξία που ξεπερνούσε το ένα πέμπτο των αποδοχών τους. Η παροχή δημοσίων υπηρεσιών

για την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων χρόνου για τους χαμηλόμισθους μπορεί να είναι ένα αποτελεσματικό μέσο για την καταπολέμηση της φτώχειας.

3.3 Παροχή δημοσίων υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας ως στήριξη για την απασχόληση

Τα καταναλωτικά «κρυφά φτωχά» άτομα και νοικοκυριά και εκείνα τα άτομα και τα νοικοκυριά που υποφέρουν από φτώχεια χρόνου, αλλά δεν είναι καταναλωτικά φτωχά, αποτελούν ομάδες για τις οποίες οι υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης θα ήταν ένας αποτελεσματικός τρόπος για την ανακούφιση του ελλείμματος χρόνου και, ως εκ τούτου, για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Η παροχή δημοσίων υπηρεσιών που υποκαθιστά την οικιακή εργασία μπορεί να μειώσει τη φτώχεια χρόνου αυτών των ομάδων. Η αδύναμη παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας έχει επίσης αναγνωριστεί ως ένας από τους δεσμευτικούς περιορισμούς για τις ίσες ευκαιρίες απασχόλησης για τις γυναίκες στην Τουρκία. Τα ποσοστά εγγραφής των μικρών παιδιών στην Τουρκία σε υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και προσχολικής εκπαίδευσης είναι τα χαμηλότερα μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ (2013b OECD). Δεν υπάρχει σχεδόν καμία διαθέσιμη υπηρεσία για παιδιά ηλικίας έως τριών ετών, ενώ το ποσοστό των μέσων εγγραφών στις χώρες του ΟΟΣΑ είναι κοντά στο 30%. Για παιδιά άνω των τριών ετών, προσχολικές υπηρεσίες παρέχονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας μέσω τόσο δημοσίων όσο και ιδιωτικών κέντρων ημερήσιας φροντίδας. Ωστόσο, τα ποσοστά των συνολικών εγγραφών στην Τουρκία για παιδιά από ηλικίας τριών έως πέντε ετών ανέρχεται μόνο στο 24% σε σύγκριση με το μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, που είναι στο 70%. Η φτωχή παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας αναγκάζει τις ίδια τις οικογένειες να αναλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της φροντίδας, επιδεινώνοντας έτσι τα ελλείμματα χρόνου ή/και περιορίζοντας τη συμμετοχή του εργατικού δυναμικού.

Η καθολική και ευρεία παροχή δημοσίων κοινωνικών υπηρεσιών διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην προσπάθεια για ίση δυνατότητα πρόσβασης και ίσων ευκαιριών. Είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους ανθρώπους που ζουν κάτω από τη φτώχεια και αδυνατούν να αγοράσουν υπηρεσίες φροντίδας αποδεκτής ποιότητας. Εναλλακτικά μοντέλα υπό συζήτηση επικεντρώνονται περισσότερο στις αστικές περιοχές, όπως είναι τα σχέδια για τη δημιουργία κέντρων ημερήσιας φροντίδας σε βιομηχανικές ζώνες. Ωστόσο, τα αποτελέσματά μας για τη φτώχεια (καθώς και για την καταναλωτική φτώχεια) στις αγροτικές περιοχές υποδηλώνουν ότι θα πρέπει να αποφευχθεί μια αστική προκατάληψη. Η πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες θα πρέπει να αποτελούν κοινωνικό δικαίωμα για όλα τα παιδιά, τους ηλικιωμένους, και τους εξαρτώμενους πολίτες. Οι υπηρεσίες θα πρέπει να διαφοροποιηθούν, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι διάφορες περιφερειακές ανάγκες, τα είδη νοικοκυριών και οι συνθήκες απασχόλησης.

3.4 Κοινωνική πρόνοια

Η απασχόληση από μόνη της δεν είναι σε θέση να απομακρύνει όλα τα νοικοκυριά από τη φτώχεια. Για τα νοικοκυριά στον σκληρό πυρήνα της φτώχειας, απαιτούνται μεταβιβάσεις σε είδος ή σε μετρητά εν απουσία δραματικών και μάλλον απίθανων αλλαγών στις απολαβές. Η διαφορά μεταξύ του μέσου επίσημου ελλείμματος και του ελλείμματος με βάση τον τρόπο μέτρησης που εμείς χρησιμοποιούμε στο Levy Institute,

δείχνει ότι ο τρόπος επίσημης μέτρησης υποτιμά κατάφωρα τις ανεκπλήρωτες καταναλωτικές ανάγκες του φτωχού πληθυσμού. Από πρακτική άποψη, αυτό σημαίνει ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ελλείμματα χρόνου κατά την διαμόρφωση των προγραμμάτων για την ανακούφιση της φτώχειας, γεγονός που θα τροποποιήσει το επίκεντρο τόσο της κάλυψης (συμπεριλαμβανομένης της κατηγορίας των «κρυφών φτωχών») όσο και τα επίπεδα παροχών (συμπεριλαμβανομένων των προσαρμοσμένων στο χρόνο καταναλωτικά ελλείμματα ανάλογα με την περίπτωση). Ο Uçar (2011) έχει αναφέρει ότι οι παραλήπτες βρίσκουν τα ποσά άμεσης βοήθειας να είναι πολύ χαμηλά και ανεπαρκή, και η πλειοψηφία διαμαρτύρεται για τις παρατυπίες που παρουσιάζονται με τις πληρωμές. Επίσης, οι παραλήπτες αντιλαμβάνονται αυτού του είδους τις υπηρεσίες ως φιλανθρωπία παρά ως δικαίωμα. Οι συνολικές δαπάνες κοινωνικής πρόνοιας δεν ξεπερνούσαν το 1,43% του ΑΕΠ το 2012.

Ο σημερινός προσανατολισμός της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας δίνει μεγάλη έμφαση στις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας. Ο σχεδιασμός τους βασίζεται στη προϋπόθεση συμμετοχής: δηλαδή, προκειμένου να λάβει βοήθεια ο δικαιούχος θα πρέπει να συμμετάσχει προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, σε δραστηριότητες αναζήτησης εργασίας, σε δημόσιες υπηρεσίες και άλλα παρόμοια. Την ίδια στιγμή, ορισμένες πολιτικές έχουν το αντίθετο αποτέλεσμα. Οι υπό προϋποθέσεις μεταβιβάσεις μετρητών για εργασία στο νοικοκυριό και η πρόταση για την επέκταση της άδειας μητρότητας σε έξι χρόνια είναι αντιπαραγωγικές πολιτικές όσον αφορά την διαφυγή των καταναλωτικά φτωχών οικογενειών από τη φτώχεια μέσω της αυξημένης συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Αντιθέτως, οι πολιτικές αυτές θεσμοθετούν την έμφυλη φύση της τρέχουσας ισορροπίας μεταξύ εργασίας και προσωπικής ζωής στην Τουρκία. Σε αντίθεση με αυτή την προσέγγιση, οι προτάσεις που αφορούν το συντονισμό μεταξύ των υπηρεσιών απασχόλησης και των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας πρέπει να αναπτυχθούν. Αυτές οι υπηρεσίες θα αυξήσουν τις ευκαιρίες απασχόλησης, με ειδικές υπηρεσίες για τους δικαιούχους ή άλλα επιλέξιμα άτομα στα νοικοκυριά τους. Τα προγράμματα κοινωνικής βοήθειας που προσφέρουν ουσιαστική προώθηση της απασχόλησης θα συμβάλουν στη μείωση τόσο της φτώχειας όσο και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Συμπέρασμα

Η αντιμετώπιση της φτώχειας στην Τουρκία είναι, αν μη τι άλλο, ακόμη πιο πολύπλοκη υπόθεση από ό, τι θα πίστευε κανείς με τη χρήση του επίσημου τρόπου μέτρησης της καταναλωτικής φτώχειας ως οδηγό. Η απασχόληση μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανακούφιση της συμβατικά μετρούμενης καταναλωτικής φτώχειας, αλλά εάν ενσωματώσουμε το έλλειμμα χρόνου στην κατανόησή μας για τη φτώχεια, τότε γίνεται ξεκάθαρο ότι η απασχόληση από μόνη της είναι σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκής για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Οι ευκαιρίες απασχόλησης πρέπει να είναι πιο ευέλικτες και αποδοτικές από την άποψη των απολαβών. Όσοι δεν εργάζονται επί του παρόντος με αμοιβή χρειάζονται πρόσθετη εκπαίδευση και κατάρτιση προκειμένου να είναι σε θέση να εξασφαλίσουν μια θέσης απασχόλησης που αμείβει αρκετά καλά, ώστε να υπάρξει πραγματική διαφορά. Επίσης, πρέπει να δρομολογηθούν παροχές

υπηρεσίας κοινωνικής φροντίδας που να μπορούν να αμβλύνουν τα ελλείμματα χρόνου προκειμένου να επωφεληθούν οι άνθρωποι από τις ευκαιρίες απασχόλησης.

Πηγές

- Buğra, A., and S. Adar. 2007. *An Analysis of Social Protection Expenditures in Turkey in a Comparative Perspective*. Istanbul: Boğaziçi University Social Policy Forum.
- Harvey, A., and A. K. Mukhopadhyay. 2007. "When Twenty-Four Hours Is Not Enough: Time Poverty of Working Parents." *Social Indicators Research* 82(1): 57–77.
- HBA (Household Budget Survey). 2006. Turkish Statistical Institute.
- İlkkaracan, İ. 2010. *Emek Piyasasında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine doğru: İş ve Aile Yaşamını Uzlaştırma Politikaları* (Toward Gender Equality in the Labor Market: Work and Family Life Reconciliation Policies). Istanbul: İTÜ BMT-KAUM, Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği.
- KEIG (Women's Labor and Employment Initiative Platform). 2012. *A Survey on the General Conditions of Women's Employment in Turkey after the Prime Ministerial Circular no. 2010/14*. Istanbul: KEIG.
- — —. 2013. *Women's Labour and Employment in Turkey: Issues and Policy Recommendations II*. Istanbul: KEIG.
- KSGM (General Directorate on the Status of Women). 2008. *National Action Plan: Gender Equality, 2008–2013*. Ankara: KSGM.
- Masterson, T. 2013. "Quality of Statistical Match and Simulations Used in the Estimation of the Levy Institute Measure of Time and Consumption Poverty (LIMTCP) for Turkey in 2006." Working Paper No. 769. Annandale-on-Hudson, N.Y.: Levy Economics Institute of Bard College. July.
- Ministry of Food, Agriculture and Livestock. 2012. *Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı (2012-2016)* (The National Action Plan on Women's Empowerment in Rural Areas [2012-2016]). Ankara: Republic of Turkey Ministry of Food, Agriculture and Livestock. November.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). 2013a. *How's Life? 2013: Measuring Well-Being*. OECD Publishing.
- — —. 2013b. "Enrolment in Childcare and Pre-schools." OECD Family Database.
- Toksöz, G. 2012. "Ulusal İstihdam Stratejisi Kadınlar ve Gençler İçin Ne Getiriyor?" (What Is There in a National Employment Strategy for Women and the Young?). In A. Makal, ed. *Ulusal İstihdam Stratejisi: Eleştirel Bir Bakış* (National Employment Strategy: A Critical Review). Ankara: Türk-İş – SBF Sosyal Politika Merkezi.
- Uçar, C. 2011. "Kadın Yoksulluğu ile Mücadelede Sosyal Politika Araçları ve Etkinlikler" (Social Policy to Fight Women's Poverty: Tools and Actions). Master's thesis, KSGM.
- Vickery, C. 1977. "The Time-Poor: A New Look at Poverty." *The Journal of Human Resources* 12(1): 27–48.

- World Bank and SIS (State Institute of Statistics, Turkey). 2005. *Turkey: Joint Poverty Assessment Report*. Report No. 29619-TU. 2 vols. Washington, D.C.: Europe and Central Asia Region of the World Bank.
- Yentürk, N. 2013. "Public Expenditures for the Poor in Turkey." *METU Studies in Development* 40(2): 433-64.
- Zacharias, A. 2011. "The Measurement of Time and Income Poverty." Working Paper No. 690. Annandale-on-Hudson, N.Y.: Levy Economics Institute of Bard College. October.
- Zacharias, A., T. Masterson, and E. Memiş. 2014. *Time Deficits and Poverty: The Levy Institute Measure of Time and Consumption Poverty for Turkey*. Research Project Report. Annandale-on-Hudson, N.Y.: Levy Economics Institute of Bard College and UNDP-Turkey. April.
- ZKA (Time Use Survey). 2006. Turkish Statistical Institute.